

Primer, l'interès públic

JOAQUIM COELLO I BRUFAU

EL PUNT, 18/03/09

Ara, al País Basc el que hauria d'importar és el com i el què: el què és el programa de govern i el com, amb quin govern s'ha de dur a terme

Les eleccions del País Basc, en les quals per primera vegada els partits nacionalistes i EB-IU no han obtingut la majoria de diputats, permet als anomenats partits constitucionalistes, PSE i PP, governar, malgrat haver obtingut el PNB més vots i diputats que qualsevol d'ells individualment i impedeixen al PNB reconstruir la coalició amb què ha governat des de fa més de deu anys.

El PSE argumenta que això planteja un nou escenari, que li permetria governar amb suports puntuals del PP i el PNB, que hauria de poder governar amb l'acceptació tàcita del PSE. El fons del debat no és aquest sinó qui obtindrà la presidència del govern, que ni el PSE ni el PNB volen deixar escapar.

El punt feble d'aquesta argumentació per part del PNB és que no té la majoria per fer elegir un president del seu partit i també que en el passat, per exemple en el pacte de Lizarra, ha practicat una política d'exclusió dels partits no nacionalistes.

El punt feble del PSE és que el seu govern probablement no serà sòlid perquè no pot establir una aliança de govern estable amb el partit que li donaria la majoria; és a dir el PP, com ha estat el cas a Catalunya amb el govern tripartit.

Hi ha una indicació de l'electorat que sembla voler per primera vegada que el lehendakari sigui un no nacionalista, basada en la majoria de diputats no nacionalistes al Parlament. Aquesta indicació és força desdibuixada perquè els vots obtinguts pels partits nacionalistes i EB-IU han estat 531.725 (51,80%) i els dels no nacionalistes, PP, PSE i UPD, 482.839 (46,94%); és a dir, una majoria contrària a la del nombre de diputats obtinguts, donades les peculiaritats del sistema electoral basc, en què els tres territoris tenen el mateix nombre de diputats malgrat tenir diferent quantitat de població.

El PNB argumenta que defensa el País Basc com a primera prioritat i que no vol que les decisions que l'afectin es preguin «a Madrid». És una pura evidència que si la posició del PSE és ferma en no acceptar que el president sigui d'un altre partit, el PNB es veu abocat a dues alternatives: deixar governar en solitari el PSE, amb suports puntuals del PP, o acceptar que el PSE nomeni el president i pactar-hi un govern de coalició amb un programa de govern consensuat. Si en aquest programa el PSE volgués imposar polítiques que el PNB considerés inacceptables, aquest hauria de passar a l'oposició i els ciutadans entendrien quines són les polítiques, que farien inviable la seva presència al govern. És probable que la necessitat d'explicitar el desacord fes més fàcil l'acord entre el PSE i el PNB, partits que han governat en coalició en el passat durant anys, amb eficàcia i benefici per al país. Si aquesta negociació no es fa sobre el programa es podrà concloure amb raó que és una qüestió de protagonisme la que impedeix arribar a una coalició estable que només el PSE i el PNB poden oferir una vegada s'ha fet palès que el PSE rebutja una coalició amb el PP perquè en l'àmbit de l'Estat seria difícil d'explicar. Sembla que els interessos de país, en les crítiques circumstàncies actuals que justificarien fins i tot governs de concentració nacional, han de

passar al davant dels interessos de partit, però el debat i l'atenció pública es concentren més en els protagonismes que en el com i en el què, que és el que s'ha d'acordar i definir ara. El què és el programa de govern i el com, amb quin govern s'ha de dur a terme.

El PNB pot utilitzar com a raó interna per no entrar al govern que això li pot ser més beneficiós perquè és possible que un govern del PSE minoritari fracassi, la qual cosa demostraria l'encert de la seva posició i l'afavoriria en les properes eleccions, però aquest argument és pervers perquè no es pot esperar que el propi benefici es derivi del dany al país, perquè és aquesta la raó última que ha de guiar les accions de qualsevol partit polític: primer és l'interès general i, després, l'interès partidista.

Possiblement aquesta escala de valors, impregnada de pragmatisme i sentit comú és el que diferencia els polítics del estadistes. De tota manera, si la interpretació que fan els partits de la voluntat popular és errònia, la conseqüència és inevitable i contundent: les futures eleccions demostraran qui entenia i qui no, la voluntat majoritària dels votants. Per molt discutibles que siguin els resultats, i en aquest cas ho són, és essencial per als polítics endevinar quines són les opcions preferides per la ciutadania. Errors en aquestes qüestions es paguen molt car.